

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok, gazdasági egyleti tagok és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felolvas szerkesztő és kiadó tulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 6 fillér-
többesúri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. — és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz

Vasutat a székely- ségnek.

(—gh.) Komolyan számbavehető ma-
gyar ember aligha van e hazában, aki
bosszuság nélkül ne láthatná a magyar ki-
rályi államvasutak hálózatának átnézeti tér-
képén az erdélyrészi s különösen a székely-
földi rengeteg pusztaságokat

Ami vasutunk van, az sem ér egy
hajító fát. Szinte jobb lenne, ha nem
volna Mert az olyan vasut, melynek segé-
lyével egy fajfontartó nép koldusbotra jut,
ősi hazájából kivándorolni kénytelen, hasz-
nos és áldásthöz nem lehet.

Ilyen és ehhez hasonló gondolatokat
érlel meg bennünk B o r s z é k y Soma
nyug. miniszteri osztálytanácsos mai napon
városunkban tartandó nagyszabású felolva-
sása, mely önzetlen hazafias lelkének, évek
hosszu során át összegyűjtött adatainak
tanúsága, fényes eredménye.

Alkalmunk volt előzetesen betekíteni
a felolvasó székely honszeretettől áthatott
munkájába. Nem zárkozhatunk el tehát
annak megbecsülésétől sem.

Épen ezért jó lélekkel ajánlhatjuk,
hogy városunk és vármegyénk közönsége
hallgassa meg ezt a nagyérdő felolvasást.
Hallgassa meg és nyerjen hazaszeretettől
áthatott önbizalmat belőle ahhoz a nagy-
nak látszó, talán ideálisnak is tetsző, de való-
jában a gyakorlati életből vett, végrehaj-
tható s főképp a nemzetfontartó székelység
csoportosítását, együvé tartozandóságát meg-
valósítani törekvő szent eszméhez.

Hiszen, ha csak egyetlen példát is
veszünk, akkor sem lehet mély csodálko-
zás nélkül szemlélni a mostani székely
vasutak tarthatatlanságát.

Bármely székelyföldi városból a köz-
vetlen szomszédos vármegye székelyvárosába
menni — annyi időt és költséget igényel
most a vasuton való utazás, mintha Buda-
pestre, az ország fővárosába mennénk. Hát
vajjon ez a sajnos körülmény reánk, székely-
kegyekre nézve nem neveltséges-e és nem
végtelen káros állapot-e? . . .

Nekünk a szomszéd vármegyékbeli székely-
kegyek testvéreink. Egymás segítsége nél-
kül pedig egyértelmű, egyirányú ügyeinket
elhanyagoljuk.

Holott csak a vak nem látja, hogy
nap-nap után ékelődnek be közibénk az
idegen érzelmű és gondolkodású elemek;
perceről-percre veszítjük a tért lábaink alól;
csapatoslag hagyják el földünket székely
hazánkfiai; maholnap nem lelünk hont e
szűkebb hazában; idegen elemek, eddig
ismeretlen erkölcsökkel metelyezik meg
romlatlan népünk ezredéves tisztaságát.

Mire várunk és mi vár reánk ezek
után!?

Itt gyökeres orvoslásról és nem „eny-
hítő körülményekről“ kell gondoskodni.

Tömörítsük, csoportosítsuk a székely-
séget. Tegyük lehetővé, hogy naponkint és
nem évtizedek múlva találkozassék egy-
mással.

Hiszen — eltekintve a világforgalom-
tól — az egyik székely vármegyének mező-
gazdasági terményei, a másiknak állatte-
nyésztése, gyümölcsstermelése és egyéb ér-

tékesíthető dolgokban van fölöslege. A har-
madik az ipar- és kereskedelem terén tud
talán szebet, jobbat produkálni.

Ezidő szerint azonban mindenik csak
magának dolgozik, magára van utalva, mert
a szomszédos vármegyékkel a horribilis
távolság és költség miatt nem érintkezhe-
tik; Budapestre és Kolozsvárra meg nincs
miért menjen, mivel ott az egész országra
kiterjedő közvetlen összeköttetés folytán és
más előállítási kedvezmények miatt csak
kudarcot vallhatna.

Ha egy szívvel-leléssel, székely test-
véri szeretettel összhangzásba hozzuk gondo-
latainkat, föltárjuk sebeinket, lehetetlen, hogy
meghallgatásra ne találjunk; ki van zárva
annak lehetősége, hogy a magyar államférfiak
teljes jóindulatát ez irányban is meg nem
nyerhetnők. Lépten-nyomon hangoztassuk
tehát, hogy a székelyföldi vasutak
helyes irányu kiépítése, a fajfontartó
székelység meg- és itthon tartásának legfőbb
eszköze magyar nemzeti köteletség! . . .

Ezt a hazafias célt szolgálja B o r s z é k y Soma nyug. miniszteri osztálytanácsos mai felolvasása is, amely meggyőző
adatokkal, érvekkel bizonyítja, támogatja
Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizott-
ságának közelebbi határozatát.

Hála és elismerés tehát a felolvasó-
nak, H o l l a k y Arthur vármegyénk fő- és
D a m o k o s Andor dr, alispánjának, akik
hazafias buzgósággal, a székely-ügy iránt
való mindenkori lelkesedésükkel alkalmas
nyújtanak vármegyénk, városunk és szom-
szédos székely vármegyék közönségének,
eme nagyfontosságú kérdés megbeszélésére.

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGÁJA.

Etéd község története.

Az „Ifjusági Egyesület“ megbízásából írta:
tarcsafalvi Pálffy Aladár.

(9-ik folytatás.)

Sajnos, nem tudtam mind összegyűjteni
azoknak nevét, kik itt voltak a csatasorban s
amit sikerült, azt is Bertalan László volt tizedes-
nek köszönhetem, ki hazaszeretetének nem egy-
szer mutatta igazi példáját, s az emberszeretet-
nek, bajtársiasságnak megható tanujelét, midőn a
szintén etédi Szakál István honvédet, aki Abrud-
bányánál megsebesült, cipelte magával, míg fél-
holtan egy boglya tövében hagyni kénytelen, hogy
az oláhok üldözése elől ő is menekülhessen. S
hogy Etédnek teljes legyen dicsősége ott küzd a
férje oldalán Deák Sámuelné Csiszár Katalin, ki
nem egy ütközetben vett részt, a többi között
Szeben ostrománál is. Ma is itt él, itt tipeg kö-
zöttünk a vén anyóka, mint a letűnt nagy idők-
nek élő emléke, mesélgetve a „magyar világban“
átélt kalandjait. Már kihalóban van a dicső nem-
zedék, s e sorok írásakor már csak 10-en, illetve
Deáknéval 11 en vannak életben, akik részt vettek
a héroszi küzdelemben. Nemsokára letűnnek az
élok közül, hogy a szabadság egén egy-egy újabb
csillag jelenjen meg, de az élok közt sem fog
elveszni emléküket, míg egy magyar fog élni a föld-
dön. (Adataim Bertalan László elbeszélése után.)

S az elcsigázott falu, melyet az oláhok is felke-
restek utjokban, honnan a férfiak a táborban
voltak a szabadságért, Török Lajos főlelemezési
biztos 1849. július 12-én kelt felhívására 745 q.
buza, 745 q. zab, 745 q. szénát szállít a hon-
védség részére, egy q. buza 4, egy q. zab 9 és
egy q. szénát 4 ezüst krba számítva. (Aközség
levéltára.)

Szóval, nyugodtan elmondhatjuk, hogy Etéd
a szabadságharcban is elfoglalta méltó helyét, s
első volt az élok között, s ha kivette részét a
küzdelemben, nem volt lakóinak nyugta akkor
sem, midőn a zsarnokság ülte ünnepét. Nem tud-
hatta senki, hogy ma nyugton lefeküdve, másnap
nem a börtön penészes falai között ébred-e meg,
s különösen akik honvédek voltak, azoknak az
életük nem volt biztos.

1850. május 28. Bözödről Benedek György
hadnagy, alkerületi cs. kir. biztos ad ki rendeletet,
hogy Simon Ferenc, Balási Mózes, Bödör
András, Szöcs Sándor, István József és Szöcs
Ferenc honvédekkel a bíró június 1-én Udvar-
helyen a sorozó bizottság előtt jelenjen meg.
(Adatok a község levéltárában.) Így soroztattak
be a honvédek, hogy aztán Olaszországban a
kétfejű sas szárnyai alatt küzdjenek a népszabad-
ság ellen. Így soroztatott be Bertalan László tí-
zedes is, ki az egész olasz és krimi hadjáratot
végig küzdötte. De nem volt elég a volt honvédek
üldözése, még a különben békés polgároknak sem
lehetett nyugta. 1850. május 17-én Benedek biz-
tos egy rendeletet ad ki, hogy „Czifra István,

Herczegh Sándor, Kelemen Márton, Gálffy István
és Farkas István még mindig fegyvert rejtegetnek
maguknál, f. hó 13-án a vidéki dragonyosok által
megtaláltattak“, s ezért rendeli, hogy „ezen öt
egyént helyből elfogatva, ide bekísértesse, — t. i.
Bözödre, — hogy őket az illető hadi törvényszék
kezebe szolgáltatassam.“ Ezen kívül személynként
10—10 pengő forint bírságot ró ki. Ugyanez ügy-
ben Ambrus biztos-segéd okt. 15-én kelt rende-
letében értesíti az előjáróságot, hogy a fenti
5 egyén 3—3 hónapi börtönre íteltetett, s őket
kísértesse be a büntetésük kitöltése végett. (Ada-
tok a község levéltárában.) Ilyen szomorú világot
éltünk az 50-es években, hogy hontalan volt a
magyar saját hazájában, s még gondolkozni sem
volt szabad magyarul, míg végre 1867-ben meg-
történvén a kiegyezés, vége lett a rémuralomnak,
s Ö felségének 67. június 8-án végbe ment koro-
názásán Etédről is ketten voltak jelen Udvarhely-
megye képviseletében, Simon Lajos és Kelemen
András, kik közül az előbbi ott küzdött az olasz
egységért Garibaldi zászlója alatt.

Csendes egyhangúságban, a megszokott rend-
ben folytak a község ügyei, míg 1873-ban az a
kötöttség érte Etéd községét, hogy a bécsi világ-
kiállításon innen választották ki a székely nép
képviselőit, mely még oly ismeretlen volt a kül-
föld előtt, hogy a „lófő“ székelyi „lófejűnek“
gondolták.

És valóban méltó képviselőket is találtak
Gálffy Póli, jelenleg tarcsafalvi Pálffy Györgyné,
e sorok írójának édesanyja és Farkas László sze-

Tanító-gyűlés.

A vármegye minden részéből összesereglett munkás tanítóság: az „Udvarhelymegyei Tanító-egylet” tagjai, szerdán a vármegyeház disztermében délelőtt 9 órakor kezdődőleg tartották meg igen élénk érdeklődés mellett, évi rendes és ez alkalommal XXIX ik közgyűlésüket.

Miután az egylet elnöke Ujvári Mihály el foglalt állásáról időközben lemondott, Szász Ferenc alelnök nyitotta meg és vezette az ülést egész végig.

Tartalmas megnyitóját — mely kivonatossan a „Székely-Udvarhely” mult számában már megjelent — élénk tetszéssel fogadta a közgyűlés.

A gyűlés megnyitása után a napirend megállapítottán, elnök a jegyzőkönyv vezetésére Gyerkes Mihály főtitkár, hitelesítésére pedig Blájer Balázs, Veres Ferenc és Jakab Józsefet kérte fel, a pénztárvizsgáló bizottságba, valamint a pénz kezelésére Gyerkes Mihály által javasolt nyomtatvány minták megvizsgálására pedig, elnök indítványára Nagy Ferenc, Szász Elek és Darkó Lajos küldettek ki. A napirend következő pontja értelmében Gyerkes Mihály főtitkár számol be szorgalommal összeállított titkári jelentésében az egylet 1903—1904. évi működéséről, megjegyzés tárgyává téve a kereszturi körben a fiókköri ülések látogatása és a munkásság iránti kevés érdeklődést, az udvarhelyi körben a tagdíjak nagy hátralékát; elismeréssel szólva a homoródi kör minden oldalú és irányú lelkes munkásságáról, odaadó törekvéséről.

A titkári jelentés alapján tett előterjesztéseit a választmánynak t. i. az eladott Lexikon 90 K árának leírását a közgyűlés kimondotta. Özv. Balog Istvánnának a felejthetetlen emlékű férje nevére létesített 368 K 16 f-t kitevő alapítványért, valamint a könyvtárunk részére adományozott „Husz esztendő” című verses kötet adományozásáért hálás köszönetét fejezte ki. Ujvári Mihály volt elnök távozását pedig sajnálattal véve tudomásul, jegyzőkönyvileg mond köszönetet egyleti ügyeink eddigi sikeres vezetéséért.

Gyerkes Mihály előterjesztést tett „A tanítói fizetések rendezése és a nyugdíjtörvény módosítása” című, a VI-ik egyetemes gyűlésre is napirendre tűzött tételről, javasolja: 1. a tanítói képesítések színvonala emeltessék úgy, hogy az érettségi vizsgát tett ifju 2 évi szak- és gyakorlati ingyenes képezdei tanulmány után nyerjen tanítói oklevelet; 2. minden tanító tegyen a magyar alkotmányra és a király iránti hűsége esküt s ennek minden körülmény között való megtartásában szigorúan ellenőriztessék; 3. a tanítóknak szolgálataik között az iskola jellegre való tekintettel ne legyen semmi különbség, az iskola jellegének változása alkalmával minden rendes, vagy segédtanító minőségben eltöltött idő számíthat be fizetése megállapításánál; 4. minden jellegű iskola tanítójának fizetése egységesen rendezendő, természetesen ahol igénybe veszik államsegélyvel; 5. a tanító kezdő fizetése legyen annyi, mint az érettségi vizsgás hivatalnokok kör-

mélyében. A kirkól egy akkori lapban így ír Komáromy Albert ujságíró:

„Meg kell említenem Etédről Farkas Lászlót és Gálffy Pólit, kik a székely házban, mint a Székely nemzet képviselői voltak 6 hónapon keresztül. (Április 25-től november 12 ig.) Kitarató ügyességgel s valódi otthonos vendég szeretettel fogadták a naponta roppant nagyszámú látogatókat, melyeknek neveivel két könyv lett tele irva. Ott létem alkalmával László bácsi jó füstös szalonával s fenyő vízzel kínálgató a látogatókat, míg Póli asszony jó csurgós mézzel stb. Ófelségét a királyt is meglepte azon otthonias vendég szeretet, melylyel fogadták ottléte alatt.

József főherceg meg nem egyszer órahosszat eresztgeti ott a bodor füstöket makrapapájából, a szép menyecske mellett. Egyszóval, nem vált szegényére e pár ember nemzetének a birodalmi fővárosban. Közleményem azon ohajjal végzem be, hogy az Isten éltesse a derék Székely nemzetet s Borsodi Demeter Lajos atyánkfíát, ki nem mulasztá el bemutatni a nagy világnak a Székely ipart. Bécsben létem alkalmával szó volt arról, hogy az amerikaiak megvennék emberestől, menyecskestől a Székely házat, hogy Filadelfiában újra kiállítsák.”

E sorokhoz nincs mit hozzá tegyek. Ezt az elfogulatlan idegen írta, s látjuk belőle, hogy maguknak elismerést, nemzetüknek és falujuknak dicsőséget szereztek.

(Folyt. köv.)

jegyzők kezdő fizetése és öt korpótléket élvezzen, melyből az első 400 K, a többi pedig 200—200 K legyen; 6. nyugdíjtörvényünk 35 évi szolgálat mellett, az 1885. évi XI. t.-e. szelleme szerint revidéaltassék.

Ezen javaslatot azonban, a 6-ik pontjának kivételével a közgyűlés többsége, Szász Ferenc hozzászólása és javaslata után érthetetlen okokból nem fogadta el, hanem azon kívánság mellett maradt, hogy a felekezeti és községi tanító fizetése 500 frt legyen, a kántoroknak ilyen szolgálataikkal járó illetményeket nem tudva be a tanítói fizetésbe, öt évi állami iskolánál való szolgálat után pedig 700 frt. Az állami tanítókról nem szólva, azok haladjanak előre, a megalkotandó új törvényjavaslattal. — Közben szünet rendeltetvén el, Sándor Domokos korelnök vezetésével az üresedésben levő állásokra a választás történt meg. — Az alapszabályok rendelkezése szerint titkos szavazás útján elnökké választott Szász Ferenc, alelnökök lettek Péter Gergely és Kriza Sándor, az országos bizottságba pedig képviselőkül kiküldettek Sziklay P. Gyula és Szász Ferenc, kiket a gyűlés egyhangú lelkesedéssel megéljenzett.

Szász Ferenc újonnan választott elnök megköszönvén s a maga és most választott tisztársai nevében a bizalmat, elfoglalja elnöki székét és a gyűlést újra megnyitotta.

„A népoktatási törvény revíziójáról, kapcsolatban a szolgálati viszony szabályozásáról” című tételről Péter János részletes határozati javaslatot nyújt be, melyet a gyűlés Veres Ferenc hozzászóló ajánlatára el is fogadott.

„A népnevelési egyesületek szervezése” napirenden levő tételről Kozma Miklós mondotta el nézeteit, ki egészen önálló egyesület képen javasolja a cimben levő egyesületek megalakítását; Hetszer Kálmán hozzászóló azonban előadóval ellenkezőleg az ifjusági egyesületekből javasolja a népnevelési egyesületek kifejlését. Többek hozzászólása után pedig, mint ezidő szerint még korai és kiforratlan új eszmét, miután még az ifjusági egyesületek intézményét sem lehetett teljesen megismerni, egyelőre leveszi napirendről a közgyűlés.

Szász Elek bemutatja a távollevő Balog Róza pénztáros számadását és megteszi ezzel egyidejűleg a pénztárvizsgáló bizottság jelentését is nyomban; e szerint az egyletnek 1903. december 31-én bevetele volt 82.33 K, kiadás 33.65 K, készpénz egyenleg 48.68 K, az „Erzsébet” rögtön segélyző alap vagyona 192.91 K, a „Sándor Mózes alap” 932.86 K, „Tanítók Háza alap” 74.79 K, „Tiboldi síremlék alap” 72.64 K és az 1901. okt. 7-től járó kamatok, „Balogh István alap” 368.16 K.

A bemutatott pénztári számadásokat az alapok betétét tartalmazó könyvecskékekkel együtt a bizottság megvizsgálta és számadásokat helyeseknek találva, javaslatára Balog Róza pénztárosnak a szokásos felmentvényt a közgyűlés megadta, a javasolt pénztári nyomtatvány mintákat elfogadta és azok megkészítésével Gyerkes Mihályt megbizta.

A pályamunkák bíráló bizottságának jelentését Veres Ferenc adta elő, mely szerint azon kitűzött tételre, hogy „A jelenlegi irva-olvasás módszerek ismertetése és bírálati méltatása” egy pályamunka érkezett be s azt, mint érdemes munkát jutalmazásra ajánlja. Ezen kedvező jelentés alapján a jelíges levélke felbontatván, abból Botos Imre székelykereszturi tan. kép. gyak. isk. tanító neve tűnt ki, mint érdemes szerző. Szász Ferenc lelkesítő beszéd kíséretében a gyűlés határozatából átnyújtotta a kitűzött 50 K-t Botos szerzőnek, egyszersmind kimondotta gyűlés, hogy lapban közzéteti e munkát és külön lenyomatot is készített belőle.

Száva Mihály indítványára közgyűlés egyhangulag bizalmát fejezi ki Sziklay P. Gyula kir. tanfelügyelővel szemben, s azon híresztelést, hogy áthelyeztetnék más vármegyébe, sajnálatos meglepetéssel fogadva, elhatározta, hogy ezen a vármegye tanítóságának szeretetét, nagyrabecsülését kifejező jegyzőkönyvi pontot a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak is megküldi.

Végül Fejes Áron kollegiumi, Spaller József szakiskolai és Szentannai Sámuel tkép. tanárokat tagjai sorába felvéve, Szász Ferenc és Gyerkes Mihályt kiküldötte az egyletnek a nagyküüllőmegyei tanítóegylet folyó hó 14-én tartandó közgyűlésén és az ezzel kapcsolatban Benedek Mihály áll. isk. igazgató, tan. egyll. elnök 25 éves jubilaris ünnepélyén való képviseltetésére.

Egy lefolyásában sima, tartalomban gazdag közgyűléssel gyarapodva oszlott szét a vármegyei

tanítóság, illetve gyűlt egy kis része közös ebédre a Sándor István vendéglőjében, hol tanügyi életünk jeleseit több felkészítőben éltették.

Gy. M.

Küldöttség. Vármegyénk Sövidékeről szerdán délelőtt küldöttség tisztelgett Tisza István gróf miniszterelnök belügyminiszternél, Tallián Béla földmivélsügyi, Hieronymi Károly kereskedelemügyi és Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszternél. Parajd és Sóvrad közé helyi-érdeki vasutat, Parajdra szolgabírói különtményt, polgári iskolát és az egész vidék gazdasági érdekeinek istápolását kérve. A miniszterek biztosították a küldöttséget jóindulatukról, támogatásukról. A küldöttséget Ugron János és László Mihály országgyűlési képviselőink vezették.

Különfélék.

— **Igazgatói helyettes.** A helybeli áll. felsőleányiskolánál megüresedett igazgatónői állásra Varga Ida felsőleányiskolai tanítónő helyettesített. A hivatalos átadás és átvétel már megtörtént s a volt igazgatónő a jövő hétt elején új állomáshelyére utazik.

— **Felolvasás a székely vasutak helyes kiépítéséről.** Ma (vasárnap) d. e. 10 órakor, a vármegyeház disztermében Bor székely Soma nyug. miniszteri oszt. tanácsos nagyszabású felolvasást tart a székely vasutak helyes irányu kiépítéséről. Ezen nagyérdéki felolvasásra ismételtén fölhívjuk közönségünk figyelmét.

— **Fősorozás.** Az udvarhelyi főszolgabírói járásban az idei fősorozás folyó hó 24., 25. és 26. napjain tartatik meg és pedig: május 24-én az oláhfalvi, fenyédi, szentkirályi és szenttamási jegyzői körök, továbbá Oroszhegy és Zetelaka nagyközségek legénysége; május 25-én a parajdi, alsósófalvi, pálfalvi és farcádi jegyzői körök, továbbá Korond nagyközség legénysége; május 26-án a farkaslaki-, vágási-, felsőboldogasszonyfalvi és böggözi jegyző-körök legénysége állittatik a sorozó-bizottság elé. Az 1881., 1882. és 1883. évben szülöttek kerülnek sor alá. A legénységnek a jelzett napokon reggel 6 órára a vármegyeház udvarán tisztán és józanon kell megjelenni.

— **A helybeli jótékony nőegyesület** választmánya ma (vasárnap) d. u. 3 órakor, a vármegyeház kistermében ülést tart, melynek tárgyát a március havi műkedvelői előadásról szóló jelentés, valamint segélyezési ügyek képezik.

— **Egy igazgatónő áthelyezése.** A „Székely-Udvarhely” közelebbi számában hirt adunk arról, hogy a helybeli állami felsőleányiskola igazgatóját Weinberger Fannit a közoktatási miniszter a szarvasi polgári iskolához helyezte át. Azt hittük, hogy ezen áthelyezés foganatosítása csak évrő évré vizsgák után fog megtörténni, a minnek rendes viszonyok között, így is kellett volna lennie. Ugy értesülünk azonban, hogy a felsőleányiskola belső életében, főképp az utóbbi időben, oly állapotok fejlődtek ki a melyek Weinberger Fanni azonnali eltávolítását elkerülhetlenné tették. A fenforgó bajok ily gyökeres orvoslásával a lánynevelésünk érdekeit szívükön hordozók háláját érdemelte ki a miniszter s az elválás fájdalmait sokkal könnyebben fogja kiheverni a megmentett közérdek, mint azt egyik laptársunk hiszi s legutóbbi számában Jeremiás siralmi értelmében kifejezi. Az elfogulatlan, magán érdek nélkül ítélő közvélemény alapján, ennyit szükségesnek tartottunk megjegyezni.

— **Az első sertésbiztosító szövetkezetet** Magyarországon most, e hó 12-én alakította meg az udvarhelyvármegyei Alsósíménfalván Dr Pajor Ignác, a budapesti országos állatbiztosító szövetkezet vezérigazgatójának közbejöttével Dorner Béla királyi gazd intéző, a székelyföldi miniszteri kirendeltség udvarhelyvármegyei megbízottja, egyszerű falusi gazdák körében. Örvendetes dolog, hogy ezen intézményt, mely egyuttal tulajdonképpen állattenyésztő és biztosító szövetkezet, s mely eddig csak a külföld intelligens gazdái között volt elterjedve, s nálunk még egyáltalán ismeretlen volt, épen a székelyek között tudta a székelyföldi kirendeltség megalakítani. Remélhető, hogy ezt a hasznos példát nemcsak a vármegyében, hanem az egész országban sokan követni fogják. — Dicséretére válik a székely népnek, hogy ezt az uttörő munkát elvégezte. A biztosítás kockázatát úgy oldották meg, hogy a szövetkezet tagjai a szarvasmarhánál csak értékének 5 százalékát, a sertéséknél pedig azok ér-

tékének 10 százaléka erejéig viselik a kockázatot kölcsönösségi alapon; az ezt meghaladó kockázat ellenben csekély biztosítási díj mellett a budapesti országos intézet vállára nehezedik. Dícséret illeti e derék intézetet, hogy nem riadva vissza az anyagi felelősség terhétől, azt magára vette és azzal a székelyföldi állattenyésztésnek nagy lendületet adott.

— **Nagy hó Amerikában.** Burszán Bukuria Amerikában élő magyarfeleki lakos e hó 3-ról kelt levelében feleségének azt írja, hogy ott egész télen át három méter magas hó volt s most is az van és így dolgozni nem tudtak, tehát azért pénzt nem küldhetett.

— **Vármegyénk gazdasági egyesületének választmányá** folyó hó 10-én Hollak Arthur főispán elnök vezetése alatt tartotta meg e havi rendes ülését a tagok élénk részvételével. Hollak elnök megnyitójában utalt a fontos tárgyra s indítványát következtében előbb a folyó ügyeket vették elintézés alá. Új rendes tagokul felvették: Lőrincz Áron farczádi ref. lelkész, Molnár Aladár és Biró Károly tanítókat A Magyar Földhitelintézet 739—904. sz. átirata kapasan az egyesület rendelkezésére bocsátott 1200 K-ért köszönetet szavaztak s az elnöknek tett intézkedéseit helyesléleg vették tudomásul. A kölcsönkérők feletti bírálat Daniel Lajos elnöke alatt leendő megtartására Ugron Zoltán és Szabó István tagokat küldi ki. A baromfitelep létesítése ügyében a földmiv. miniszter által adományozott 3800 K-át örömmel fogadták s tudomásul vették az elnökség intézkedését. Ugyancsak örvendetesen vették tudomásul a székelyföldi kirendeltség több átiratát, melyekben Derzs, Homoródjánosfalva, Muzsna, Nagy- és Kisgalambfalva, Kissolymos, Etéd, Siklód és Bordos községeknek 10—30 százalék árkedvezményt adott a községi bikák vételárából. Ugyiszintén, hogy a vármegye kisgazdáinak 20—40 százalék árkedvezményrel 100 drb sertést ad. Köszönettel vették tudomásul, hogy a földmiv. miniszter Fűredy Lajos szaktanárnak 10 napot igénybe vevő felolvasás tartására engedélyt adott s egyúttal a felolvasások helyére: Etéd, Siklód, Siménfalva, Oroszhegy, Farkaslaka, Oláhfalva, Dálya, Muzsna, Telekfalva és Székelyudvarhely kijelöltettek. Az arankairás tárgyában kiadott miniszteri rendeletet tudomásul veszik, habár aggályukat fejezik ki az iránt, hogy a tervbe vett irási mód aránytalan terheket ró a birtokosságra. Aggályukat feliratilag is kifejezésre juttatják illetékes helyen. Az arankairás napját aug 1—10-ikére javasolják. Paraszt mintagazdaságok létesítésére Alsóboldogasszonyfalvát és Homoródszentmártont ajánlják a min. kirendeltségnek. Köszönettel vették tudomásul, hogy a földmiv. min. ez évre 400 K, a székelyföldi kirendeltség pedig 800 K-t adományoz kiállításokra. Tudomásul vették Dorner Béla jelentését, hogy eddig 1135 drb juhot helyeztek el vármegyénkben. A szathmármegyei g. e. felterjesztésének a létminimumot illető részét pártolja a választmány. A szentkirályi gazdakör e hó 15-iki közgyűlésére minél tömegesebb megjelenést ohajt a választmány. Tudomásul veszik a bethlenfalvi gazdakör megalakulását s a mennyiben belépnek az egyesületbe, elnököket meghívják a vál. ülésekre. Szabó Istvánnak a közelebről vásárolt 34 drb üsző eladásáról tett jelentését tudomásul vették s elhatározták, hogy a mennyiben azok a beszerzési árnál magasabban keltek el, a többletet az utolsó részletbe aránylagosan beszámítják. Felkéri a székely kirendeltséget a költségek fedezésére. A miniszteri kirendeltség jelentésének tárgyalását a jövő ülésre halasztották s előadói terv készítésére Ugron Zoltán, Hlatky Miklós titkár és a választmány érdeklődő tagjai Dorner Béla közreműködésével fölkérettek. A szüzugyula legelőre való fölhajtásának idejét pünköst harmadik napjára határozták el. Ezzel az ülés véget ért.

— **A székelyudvarhelyi só-nagyáruda keze** lésé folyó hó 20-án d. e. 10 órakor a helybeli kir. pénzügyigazgatóság hivatalos helyiségében írásbeli zárt ajánlat útján, versenytárgyalással biztosítja. Vállalkozni kívánók ajánlataikat május 19-én d. u. 4 óráig az igazgatóság főnökéhez adhatják be. Bántépén 300 K készpénzben További feltételek a pénzügyigazgatóságnál megtudhatók.

— **Öngyilkosság.** Wermescher János helybeli kárpitosmester folyó hó 13-án reggel 7 óra tájban lakásán fölakasztotta magát. Mire észrevették, már meg volt halva. Feleséget és apró gyermekeket hagyott hátra. Tettének okát abban keresik, hogy beteges ember volt s munkája nem akadt és családja inséget szenvedett, ami végképen elkeserítette.

— **Nem titok,** hogy egyik hölgy a másiknak ajánlja a legmodernebb és leghatásosabb szépi-tőszert a Földes-féle **M a r g i t - c r é m e t**. E világhírű arcszépítő és finomítószert teljesen vegytiszta, semmi ártalmas anyagot nem tartalmaz és zsírtmentes. Kitűnő ővszer a nap és szél befolyása ellen. Nagy tégely 2 korona, kicsi 1 korona. Kapható a készítőnél Földes gyógyszerésznél Aradon és minden gyógytárban. Törvényesen védve.

— **Névtelen levélben rágalmozó.** A fővárosi és vidéki lapok legtöbbjében egy rövidke hír látott napvilágot, a mely szerint Zsigmond Ferene dévai honvédmester azért lötte magát szíven és halt meg, mert Székelyudvarhely lakó menyasszonya felől „névtelen levélben rossz híreket hallott”. Ezzel a rágalmozó hírrel szemben Szalai Berta, az elhunyt menyasszonya ártatlansága és erényessége megóvása érdekében annak kijelentésére kérte föl lapunkat, hogy az illető székelyudvarhelyi névtelen levélíró egy minősíthetetlen gaz rágalmozó.

— **Cirkusz.** A helyben működő cirkusztársulat hova-tovább megnyeri a közönség pártfogását. Naponként újabb és élvezetesebb mutatványokkal mulattatja számos látogatót, akik zajos tapsokkal jutalmazták az ügyes társulat egyes szereplőit. Még csak néhány előadást tartanak. Ma este kiválóan érdekes műsor lesz. A társulat jó magyar érzelmű saját zenekarral bir, melyről téves alapon indították azt a hírt, hogy egyik este a Gotterhaltét játszotta volna. Van ugyan egy zenésztámuk, amely egyes akkordokban hasonlít ama gyűlölt darabhoz, de az legkevésbé sem a Gotterhalte.

— **Vizsgai íráslapok** legfinomabb fehér papíron 100 darabonként 90 fillérért a „Székelyudvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papir-, író- és rajzszerszerkereskedésében) Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz. a. kaphatók.

Hitelügy.

260—904. szám.

Értesítés.

A Magyar Földhitelintézet igazgatósága, vármegyénk területén segítő akcióját folytatni kívánván, a Gazdasági egyesületet bizta meg azzal, hogy a hozzá kölcsönért folyamodók ügyeit minden díj nélkül intézze. Az egyesület, tisztí ügyészt: Dr Soó Rezső ügyvéd urat kérte fel arra, hogy a Földhitelintézet részéről az egyesület utján fizetendő évi tiszteletdíjért a Földhitelintézethez kölcsönért folyamodó felek folyamodványait minden díj nélkül a szükséges okmányokkal felszerelje, az esetleg szükségesnek mutatkozó telekkönyvi kiigazításokat végezze és a helyesen felszerelt kérvényeket a Földhitelintézet feljessze.

Ehhez képest Dr Soó Rezső ügyvéd ur a kölcsön ügyletek lebonyolítása körül minden teendőit, úgy amint azt eddig maga az intézet s illetve kirendeltsége tette, ideértve a feleknek adandó felvilágosításokat, utasításokat, telekkönyvi adatok betekintését, okmányok kiállítását, szükséges beadványok és kérvények elkészítését teljesen díjmentesen s lehető gyorsan fogja elvégezni, úgy hogy a feleknek kölcsöneik felvétele körül a szükséges bélyegkiadásokon kívül más kiadásuk nem lesz; miről a vármegye közönségét ez uton is értesítjük.

A lelkész, tanító, jegyző és községi előjáró urakat, kik hivatásuknál fogva a nép vezetői, kérjük, hogy e körülményt a velök érintkező gazdaknak minél szélesebb körben tudomására hozván, a székely nép anyagi megerősítésében ez uton is munkálkodni sziveskedjenek.

Székelyudvarhely, 1904. május 7.

Az elnökség.

Alulírott ügyvéd a Magy. Földhitelintézet, illetve udvarhelyvármegyei Gazdasági egyesület megbízatását elfogadván, a magam részéről is értesítem a Földhitelintézethez kölcsönért folyamodó feleket, hogy ügyeikben a fenti értesítés értelmében úgy magam, mint ügyvédi irodám hivatalos órái alatt teljesen díjmentesen rendelkezésükre áll, a felek csak bélyegköltségeimet fogják fizetni.

Székelyudvarhely, 1904. május 7.

Dr Soó Rezső,
ügyvéd.

Törvénykezés.

Főtárgyalás. A helybeli kir. törvényszéknél folyó hó 13-án megtartott főtárgyalás rendén Jakab Domokos (alsó, Lőrincé) farkaslaki lakost súlyos testisértés vétsége miatt 14 napi fogházra és 10 K pénzbüntetésre; Rác Imre hodgyai lakost pedig 7 napi fogházra és 10 K pénzbüntetésre; Kovács György oroszhelyi lakost pedig lopás bűntette miatt 6 havi börtönre; Simon Jakab, Simon Sándor és Simon Domokos máréfalvi lakosokat súlyos testisértés vétségeért 14—14 napi fogházra és 10—10 K pénzbüntetésre ítélte a bíróság. Az ítéletek jogerősek.

Bűnügyi tárgyalások. A helybeli kir. járásbírósa büntető osztályánál közelebről Demény István Gergely, Sándor Györgyné szül. Tornai Borbála, Szegedi Gergelyné szül. Biró András Ágnes zetelaki lakosok jogtalan elsajátítás és orgazdaság vétségeért, előbbi kettő 14—14 napi, utóbbiak 12—12 napi fogházra; Gergely Pál ülkei lakos súlyos testisértés vétségeért 21 napi fogházra; Lőrincz Ábrahám szentegyházalóhalvali lakos súlyos testisértés vétségeért 14 napi fogházra és 20 K pénzbüntetésre; Lőrincz Péter, Lukács Péter és Csiki András fenyédi lakosok pedig lopás vétsége miatt 10—10 napi fogházra ítéltettek.

Szerkesztői üzenetek.

T. A. Temesvár A folyó évi január 4-én kiadhatóvalunkhoz érkezett 5 K 1903. II-ik felére van elküldve s így a mult év végéig teljesen rendbe van az előfizetés.

Z. B. A hirdetések díjai lapunk homlokzatán olvashatók. A „Székely-Udvarhely”-et vármegyénk minden valamire való és számottevő községében olvassák.

G. A. K. Szives elnézését kéri kiadóhivatalunk, amelyben sajnálatos tévedés folytán küldött felszólítás.

Nyilt-tér*

— Rövid használat után nélkülözhetetlen. —
Igen alkalmas utazásoknál.
— Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva. —

Bizonyítvány kelt Bécsben,
1887. júl. 3-án.

Szóós Kalodont

nélkülözhetetlen

fogtisztító-szer.

Elsőrangú hygienikusok elismerik, hogy egészségünk fentartásánál nem nélkülözhető a fogak és szájüreg gondos ápolása. Nevezetesen gyomorbetegségek hátrihatók el ez által Ennél legsikeresebbnek bizonyul a „KALODONT”, mely az antiszeptikus hatást a fogaknál szükséges mechanikus tisztítással kitűnően egyesíti.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

Apró hirdetések.

Mánés György

szobafestő és mázó
Székelyudvarhelyt, Bethlen-utca.
(Szentés József házában.)

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására adni, hogy külföldön szerzett több évi tapasztalataim folytán azon helyzetben jutottam, hogy szakmámban vágó munkákat, u. m.: szobák-, cim- és fantáziák festését, valamint aranyozást és falak kárpitozását, a mai igényeknek megfelelőleg, a legjutányosabb áron elvállalhatom úgy helyben, mint vidéken, miért is kérem nagybecsű pártfogásukat. — Kész szolgálattal:

Mánés György,
szobafestő és mázó.

Fogorvos Székelyudvarhelyt.

Dr Kovács Géza egyetemes orvostudor fog- és szájgyógyászati műterme Kossuth-utca 31. sz. alatt. Szerényebb viszonyok között levő vidéki földműveseknek foghuzásokat és más apróbb műtetteket 1 koronáért, teljesen szegényeknek pedig díjtalanul eszközöl.

Egy járgányos cséplő-gép

(majdnem új) jutányos áron eladó Miklós Károlynál Hodgyán.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

BOR. Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Ferngel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Brázay-féle Sósorszesz.

A massagehoz (gyógyógymód) legalkalmasabb szer a Brázay-féle Sósorszesz, melylyel a tetet bedörzsöljük s a masszaget úgy hajtjuk végre.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

Eszenciákat

— csalhatatlan bizonyágul — a legjobb lőkők, borszeszek, különféle szeszek és ecet készítéséhez a legkitűnőbb és páratlan minőségű szállítók. Nagy megtakarítás. — Jóságért felelősséget vállalok. Különlegességekből megbízható receptek Árjegyzéket, utasítást ingyen és portómentesen küld: Pollák Károly Fülöp, eszenciagyára Prága. Ügynökök felvételnek

Benedek, Nagy és Konrád
első székely cipőraktára Székelyudvarhelyt, Kossuth-u.
Dus választék csinos és tartós **cipőkben!**
Mérték utáni megrendelés pontos kivitele. o
„Fredin” cipőkenőcs kapható. Egy doboz 60 fillér.
Ügynökök felvételnek

Mint gyógyviz csodahatásu.

Kászoni Főkut.
Természetes gyógy borviz!
Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: SZENTPÉTERY GERGELY fűszer-, üveg-, porcellán- és diszműáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deak-tér 15 szám alatt. — Üvegenkénti ára 12 fillér.

Mindig friss szállítmány.

A Székelyföld legelőnyösebben ismert cipőbevásárlási forrása!

ORBÁN, NAGY és TAMÁS
kész cipőárú raktára * * * Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 2. szám.

Van szerencsénk úgy a hely, mint a vidéki t. közönség b. tudomására hozni, miszerint raktárunkat a tavaszi idény ujdonságaival bőven elláttuk s azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a legkényesebb igényeknek is megfelelhessünk. — Raktárunkon kaphatók — mindennemű

férfi- és női cipők
és ujdonságok, ugyszintén fehér, sárga és bordeaux gyermek-cipők a legjutányosabb árakban. — Különösen felhívjuk b. figyelmét TANNERIN cipő-kenőcsünkre, mely felülmul minden reklam-kenőcsöt, dobozonként 40 fillér árban. — Megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Az idény ujdonságai: Chevreux, Chevreux-lakk stb.

Saját gyártmány. o o Gyors és szolid kiszolgálás. — — — Aranyéremmel kitüntetve. — — —

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller
egy régi kipróbált háziser, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik készvénymél, csúznál és meghűléseknel.
Inflés. Súlyosabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 l., 1 k. 40 f. és 2 k. ában a legtöbb gyógyszerertárban kapható. Főraktár: Török József, gyógyszerésznél Budapestben.

Richter F. Ad. és társa,
ceász. és kir. udvari szállítók. Rudolstadt.

Kapható Székelyudvarhelyt: Koncz Armin gyógyszerertárában.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

Thomassalak
a legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya az összes kalászosok alá, valamint a rétekre. Hatása épen oly gyors, de tartósabb, mint a szuperfoszfáté. — Ezen kitűnő műtrágyát ugy a foszforsav, mint a citromsavban oldhatóság (s porfinomság szavatalása mellett pontosan és lelkiismeretesen szállítja

Kalmár Vilmos
Budapest, VI., Teréz-körut 3., a Thomassalakgyárak, Berlin, magyarországi vezérképviselője a magyar korona országainak területén.

Óvakodjunk a hamisításoktól és csakis csillag védjeggyel ellátott zsákokat vegyünk

át. Minden zsák olomzár-ral s tartalomjelzéssel ellátva!

Stern Marke

Alkalmi vétel! SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

Alapított: 1865.

Alapított: 1865.

női- és férfi divatruházata Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 4-ik szám. Legolcsóbb bevásárlási forrás! Gyors és pontos kiszolgálás!

Tájékoztató rövid kivonat az árjegyzékből:

Tavaszi és nyári divatcikkék dus raktára. o o o

Férfi- és női ruhák teljes elkészítése elsőrendű műtermekben! o o o

Menyasszonyi o kelengyék nagy választékban! o

Allandó nagy választék bluz- és ruha selymekben féláron is alul!!

Legnagyobb o raktár férfi és fiu ruháknak való posztókban, páratlan olcsó árakban, kiváló minőségekben! o o

Női ruha-kelmék méterenkint	0.25 — 2.50 frtig.
Jó mosó kartonok	0.14 — 0.30 frtig.
„ „ pikétek	0.20 — 0.38 frtig.
„ „ szatének	0.28 — 0.48 frtig.
Selyemfényű voilok	0.28 — 0.40 frtig.
Zefirek	0.18 — 0.40 frtig.
Oxfordok	0.24 — 0.36 frtig.
Lepedő vásznak 156—200 cm. szélességig	0.45 — 1.10 frtig.
Véges vásznak (23 méteres végenként)	3.50 — 12 frtig.
Férfi ruha-posztók mt.-kint	1.10 — 7.50 frtig.
Diszített női kalapok	0.70 — 12 frtig.
Nap és esernyők, fekete és színes	1.00 — 8.50 frtig.
Női kész bluzok	0.80 — 5.50 frtig.
Dus raktár női és férfi fehéreneműekből, férfi és fiu kalapokból. Butorkelmék, asztal és ágyterítők, függönyök, futó és gárnitúra, valamint fali- és ágyelő-szőnyegek. Selyem, gyapju és mosókendők. Abroszok, szalvéták, portörülők és törülköző-kendők. Zsebkendők. Szalagok. Csapkék, csipkeszövetek, csipkegallérok, zsinórdíszek, nyakkendők és haris-	

nyák. Férfi és fiu kész ruhák, saját készítményű matracok. Selyem és cloth paplanok, takarók s több más mindennapi szükségletek.

Férfi, női és gyermekcipők a ráiból:

Kis gyermekcipők 45 krtól 50 krig. Nagyobb fűzős 90 — 1.10 — 1.30 — 1.60 — 1.90 — 2.20 frtig. Férfi, bőr, cugos 2.60 — 3.20 — 4.20 — 6.50 forintig. Női, bőr, fűzős 3. — 3.80 — 4.80 — 5.50 frtig. Női, bőr, gombos finom 4.80 — 5.50 forintig. Női, lakk, kivágott 1.90 — 2.20 — 2.60 frtig. Gyermek, lakk, kivágott 1.50 — 1.70 forintig. Női, chefro, félcipő 2.90 — 3.50 frtig. Női, chefro, gombos 3.30 — 3.80 frtig. Vásznon cipő, fekete és barna (női) bőrrel körözve 95 krig. Ugyanez (férfi) 1 frt 10 krig.

Férfi divatosztály:

Egész rend sacco-öltöny 12 frttól feljebb, minőség szerint minden elképzelhető árakban. Egész rend Kaiser (salon) öltöny finom anyagból már 22 frttól feljebb; elegáns, finomabb kelméből 28 frttól, legfinomabb kelméből 34 forintig.

Férfi és fiu készruhák áruháza. Ezen ágon a legvégsőig menő olcsó árakat biztosítom, miért is különösen bátor vagyok az elősoroltakra fölívni a közfigyelmet!!

Férfi, női és gyermekcipők kiváló minőségben, versenyen kívüli árakban! o o

Csinos női- és férfi sport, tenis és torna-cipők dus választékban.

Illatszerek, szappanok, ruha- és hajkefék! o o

Uti bőröndök és kézi-táskák. o o

Tekintettel az árak emelkedésére a fenti olcsó árak csak a jelenlegi készlet kiürüléséig kötelezők.